

Zadeva C-372/21**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

17. junij 2021

Predložitveno sodišče:

Verwaltungsgerichtshof (višje upravno sodišče, Avstrija)

Datum predložitvene odločbe:

1. junij 2021

Revidentka:

Freikirche der Siebenten-Tags- Adventisten in Deutschland KdöR

Predmet postopka v glavni stvari

Pritožba nemške neodvisne cerkve za revizijo odločbe, s katero je bila potrjena zavrnitev dodelitve subvencioniranja po Privatschulgesetz (zakonu o zasebnem šolstvu); uporaba prava Unije; združljivost nacionalne ureditve s pravom Unije

Predmet in pravna podlaga za predlog

Razlaga členov 17 in 56 PDEU, člen 267 PDEU

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali spada ob upoštevanju člena 17 PDEU položaj, v katerem verska skupnost, ki je priznana in ima sedež v eni državi članici Evropske unije, zaprosi za subvencioniranje zasebne šole, ki jo sama priznava kot konfesionalno in ki jo v drugi državi članici upravlja združenje, registrirano po pravu te druge države članice, na področje uporabe prava Unije, zlasti člena 56 PDEU?

Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

2. Ali je treba člen 56 PDEU razlagati tako, da nasprotuje nacionalnemu predpisu, v katerem je kot pogoj za subvencioniranje konfesionalnih zasebnih šol

določeno priznavanje prosilca kot cerkve ali verske skupnosti po nacionalnem pravu?

Navedene določbe prava Unije

Pogodba o delovanju Evropske unije (PDEU), zlasti členi 17, 18, 54 in 56

Navedeni nacionalni predpisi

Avstrijsko pravo

Gesetz vom 20. Mai 1874, betreffend die gesetzliche Anerkennung von Religionsgesellschaften (zakon z dne 20. maja 1874 o zakonskem priznavanju verskih skupnosti, v nadaljevanju: AnerkennungsG), RGBL. št. 68/1874, zlasti členi 1, 2, 5

Bundesgesetz über die Rechtspersönlichkeit von religiösen Bekenntnisgemeinschaften (zvezni zakon o pravni osebnosti verskih skupnosti, v nadaljevanju: BekGG), BGBl. I št. 19/1998 v različici, objavljeni v BGBl. I št. 78/2011, zlasti člen 11

Privatschulgesetz (zakon o zasebnem šolstvu, v nadaljevanju: PrivSchG), BGBl. št. 244/1962 v različici, objavljeni v BGBl. I št. 35/2019, zlasti členi 2, 2a, 14, 15, 17, 18, 21

Subvencioniranje konfesionalnih zasebnih šol.

člen 17. Upravičenost.

(1) Zakonsko priznane cerkve in verske skupnosti so za konfesionalne zasebne šole z javnimi pooblastili upravičene do subvencij za stroške osebja v skladu s spodaj navedenimi določbami.

(2) Za konfesionalne zasebne šole se štejejo šole, ki jih upravljajo zakonsko priznane cerkve, verske skupnosti in njihove ustanove, ter šole, ki jih upravljajo združenja, skladi in fundacije, in jih pristojna cerkvena vrhovna oblast (vrhovna oblast verske skupnosti) priznava kot konfesionalne šole

Staatsgrundgesetz über die allgemeinen Rechte der Staatsbürger (temeljni zakon o splošnih pravicah državljanov, v nadaljevanju: StGG), RGBL. št. 142/1867, zlasti člen 15

Nemško pravo

Člen 140 dt. Grundgesetz (ustave Zvezne republike Nemčije) v zvezi s členom 137(5) Weimarer Reichsverfassung (Weimarske ustave)

Navedene mednarodne določbe

Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP), zlasti člen 2 prvega dodatnega protokola v povezavi s členom 14

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Revidentka je verska skupnost s položajem pravne osebe javnega prava, ki je priznana v Nemčiji, ne pa tudi v Avstriji.
- 2 Zaprosila je za subvencijo za stroške osebja zasebne osnovne in srednje šole „E“ v kraju D v Avstriji, ki jo upravlja združenje „K“, ki jo ta verska skupnost sama priznava kot konfesionalno, in ki so ji bila z odločbo Bundesministerin für Bildung (zvezne ministrice za šolstvo, Avstrija) z dne 27. februarja 2017 v skladu s členom 14(1) v povezavi s členom 15 PrivSchG podeljena javna pooblastila od šolskega leta 2016/17 naprej dokler bo izpolnjevala zakonske pogoje. Z odločbo Bildungsdirektion für Vorarlberg (direkcije za izobraževanje za Vorarlberg, Avstrija) z dne 3. septembra 2019 je bila ta prošnja zavrnjena na podlagi člena 17(1) in (2) PrivSchG.
- 3 Z izpodbijano odločbo z dne 26. februarja 2020 je Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče, Avstrija, v nadaljevanju: upravno sodišče) pritožbo revidentke zoper odločbo o zavrnitvi prošnje zavrnilo kot neutemeljeno.
- 4 Upravno sodišče je v obrazložitvi navedlo, da so bile revidentki v Nemčiji po določbi člena 140 ustave Zvezne republike Nemčije v zvezi s členom 137(5) Weimarske ustave podeljene pravice pravne osebe javnega prava. V Avstriji revidentka ni priznana kot cerkev ali verska skupnost niti z zakonom niti z ustrezno uredbo po členu 2 AnerkennungsG. Ker Evropska unija v skladu s členom 17(1) PDEU spoštuje in ne posega v status, ki ga cerkve in verska združenja ali skupnosti v državah članicah uživajo po nacionalnem pravu držav članic, pravo Evropske unije ne zahteva, da bi morala Avstrija priznati cerkev ali versko skupnost, če je ta priznana v drugi državi članici Unije. Ker revidentka ni cerkev ali verska skupnost, ki bi bila zakonsko priznana v Avstriji, ni pomembno, ali je šola z dopisom z dne 29. maja 2019 priznala kot „konfesionalno“, saj lahko takšno priznanje dajo le cerkve ali verske skupnosti, ki so zakonsko priznane v Avstriji. Zasebna šola „E“ s sedežem v D v Avstriji torej ni konfesionalna zasebna šola. Šola zato nima posebnega pravnega položaja v smislu člena 18 PrivSchG. Ker pogoji za uporabo člena 17 in naslednjih PrivSchG niso izpolnjeni, je treba pritožbo zavrniti.
- 5 Revidentka je zoper to odločitev vložila revizijo pri predložitvenem sodišču, v kateri med drugim izpodbija združljivost omejitve pravice do dodelitve subvencije na cerkve in verske skupnosti, ki so zakonsko priznane v Avstriji, s pravom Unije.

- 6 Presoja zakonitosti zavrnitve dodelitve subvencij je odvisna od tega, ali so pravila PrivSchG, ki urejajo subvencioniranje, v skladu s pravom Unije, če je to glede na obstoječe dejansko stanje sploh upoštevno.

Povzetek obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 7 Zakonsko priznane cerkve in verske skupnosti v smislu člena 15 StGG so tiste pravne osebe, ki so kot cerkve ali verske skupnosti priznane s (posebnim) zakonom oziroma z upravnim aktom, sprejetim na podlagi AnerkennungsG. Če so izpolnjeni pogoji, določeni z AnerkennungsG, obstaja pravica do priznanja statusa verske skupnosti. Verska skupnost s priznanjem statusa cerkve ali verske skupnosti pridobi položaj pravne osebe javnega prava. Cerkev in verske skupnosti s tem nimajo le posebnih pravic, ampak imajo tudi posebne naloge, s čimer sodelujejo pri oblikovanju državnega javnega življenja.

- 8 Predložitveno sodišče na podlagi terminologije, uporabljene v PrivSchG, meni, da se člen 17 PrivSchG nanaša le na cerkve in verske skupnosti, priznane v Avstriji.

S pristopom k EGP je bil PrivSchG spremenjen tako, da je bil vanj vstavljen člen 2a, na podlagi katerega so avstrijski državljani in avstrijske pravne osebe izenačeni z državljani in pravnimi osebami države, katere državljanom in pravnim osebam Avstrija na podlagi mednarodne pogodbe v okviru evropske integracije priznava enake pravice, kot jih imajo avstrijski državljani in avstrijske pravne osebe. Po mnenju višjega upravnega sodišča iz tega ni mogoče neposredno sklepati, da je treba na podlagi člena 17 PrivSchG subvencije za konfesionalne zasebne šole z javnimi pooblastili dodeliti tudi cerkvam in verskim skupnostim, priznanim v drugih državah članicah. Nasprotno, ker se člen 17 PrivSchG ne nanaša na državljanstvo, ampak na zakonsko priznanje, je treba v vsakem posameznem primeru preveriti, ali je s pravom Unije naložena enaka obravnava, kakršno zahteva revidentka.

- 9 V obravnavanem primeru ni sporno, da revidentka kot verska skupnost ni verska skupnost, ki bi bila zakonsko priznana v Avstriji v smislu člena 15 StGG oziroma AnerkennungsG. Vendar ima v Nemčiji kot priznana verska skupnost status pravne osebe javnega prava.
- 10 Zasebne šole so v skladu z avstrijskim pravom šole, ki jih ustanovijo in upravljajo osebe, ki niso določene z zakonom. Zakonsko priznane cerkve in verske skupnosti so za konfesionalne zasebne šole z javnimi pooblastili upravičene do subvencij za stroške osebja. Konfesionalne zasebne šole so šole, ki jih upravljajo zakonsko priznane cerkve, verske skupnosti in njihove ustanove, ter šole, ki jih upravljajo združenja, skladi in fundacije, in jih pristojna cerkvena vrhovna oblast (vrhovna oblast verske skupnosti) priznava kot konfesionalne šole. Zakonsko priznane cerkve in verske skupnosti imajo pravico do subvencioniranja, ki jo je mogoče uveljaviti v upravnem postopku.

- 11 Vsem drugim zasebnim šolam z javnimi pooblastili lahko zvezna država pod določenimi pogoji dodeli subvencije za stroške osebja glede na sredstva, ki so na voljo na podlagi vsakokratnega Bundesfinanzgesetz (zveznega zakona o proračunu). Zato nimajo neodvisne pravice do subvencioniranja. Od vsakokratnega zveznega zakona o proračunu je namreč odvisno, ali so za razdelitev sploh na voljo sredstva za subvencioniranje.
- 12 Različnega obravnavanja konfesionalnih zasebnih šol in nekonfesionalnih zasebnih šol ni mogoče šteti za kršitev načela enakosti, ker so javne šole – kakor tudi nekonfesionalne zasebne šole – medverske, in konfesionalne zasebne šole zato predstavljajo dopolnitev javnega izobraževalnega sistema, ki staršem (v smislu člena 2 prvega dodatnega protokola EKČP) olajšuje prosto izbiro vzgoje njihovih otrok v skladu z njihovim verskim prepričanjem. Do tega zaključka je prišlo tudi Verfassungsgerichtshof (ustavno sodišče, Avstrija), ki je štelo, da je razlikovanje med konfesionalnimi in nekonfesionalnimi zasebnimi šolami upravičeno, ker imajo konfesionalne zasebne šole v Avstriji tradicionalno poseben položaj. Če zakonodajalec v členu 21 PrivSchG omejuje pravico do državnega subvencioniranja na tiste zasebne šole, ki v večji meri ustrezajo javnemu izobraževalnemu sistemu, je to znotraj meja njegove pravno-politične diskrecijske pravice.
- 13 Tudi Evropska komisija za človekove pravice je priznala pomen konfesionalnih zasebnih šol kot dopolnitve javnega (nekonfesionalnega) izobraževalnega sistema, ker je posebna subvencija upravičena zlasti glede na člen 2 prvega dodatnega protokola EKČP v povezavi s členom 14 EKČP (primerjaj Evropska komisija za človekove pravice 6.9.1995, *Verein gemeinsam Lernen*, 23419/94).
- 14 Za subvencioniranje je torej odločilno, ali gre za konfesionalno zasebno šolo zakonsko priznane cerkve ali verske skupnosti v smislu člena 17 PrivSchG, ali za drugo zasebno šolo. Za presojo vprašanja, ali ima revidentka kot verska skupnost pravico do subvencioniranja obravnavane zasebne šole kot konfesionalne zasebne šole v smislu člena 17 PrivSchG, je pri odločanju bistveno, ali so te določbe oziroma omejitve na cerkve in verske skupnosti, ki so zakonsko priznane v Avstriji, v skladu s pravom Unije.

1. Glede vprašanja uporabe prava Unije (vprašanje 1)

- 15 Revidentka, ki je v Nemčiji priznana verska skupnost, je podala prošnjo za subvencioniranje šole, ki jo sama priznava kot konfesionalno, in ki jo v Avstriji upravlja združenje, vpisano v register združenj. V to zasebno šolo so glede na navedbe iz vloge za revizijo učenci sprejeti na podlagi plačila šolnine, ki krije stroške. Revidentka podpira združenje, ki upravlja šolo, s subvencijami, učnimi pripomočki, izobraževanjem učiteljev itd.
- 16 Po avstrijskem pravu je do subvencioniranja upravičena zakonsko priznana cerkev ali verska skupnost za šole, ki jih upravlja sama, ali pa jih upravlja drug upravitelj, vendar jih sama priznava kot konfesionalne šole. Zato je revidentka, ki ima sedež

- v Nemčiji, zaprosila za subvencijo za zasebno šolo, ki jo v Avstriji upravlja združenje, in ki jo sama priznava kot konfesionalno.
- 17 V takem primeru se postavlja vprašanje uporabe prava Unije. Revidentka se v zvezi s tem sklicuje na svobodo opravljanja storitev v smislu člena 56 in naslednjih členov PDEU.
  - 18 Sodišče Evropske unije je že večkrat odločilo, da pouk v izobraževalnih ustanovah, ki se pretežno financirajo z zasebnimi sredstvi, ki ne prihajajo od samega ponudnika storitev, pomeni opravljanje storitev, saj je cilj teh ustanov ponuditi storitev za plačilo. Ni nujno, da to zasebno financiranje zagotovijo predvsem učenci oziroma njihovi starši, saj gospodarska narava dejavnosti ni odvisna od tega, da storitev plačajo tisti, ki imajo od nje korist (Sodišče EU, sodba z dne 6.11.2018, *Scuola Elementare Maria Montessori Srl* ua. od C-622/16 P do C-624/16 P, točka 105, ECLI:EU:C:2018:873; sodba z dne 27.6.2017, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, točka 48f, ECLI:EU:C:2017:496; sodba z dne 11.9.2007, *Komisija/Nemčija*, C-318/05, točka 69f, ECLI:EU:C:2007:495; sodba z dne 11.9.2007, *Schwarz und Gootjes-Schwarz*, C-76/05, točka 40f, ECLI:EU:C:2007:492). To pa ne velja za izobraževanje, ki ga izvajajo nekatere ustanove, ki so del sistema javnega izobraževanja in se v celoti ali pretežno financirajo iz javnih sredstev. Z vzpostavitvijo in ohranjanjem takega sistema javnega izobraževanja, načeloma financiranega iz državnega proračuna, in ne iz prispevkov učencev ali njihovih staršev, namreč država nima namena opravljati pridobitnih dejavnosti, temveč izpolnjuje naloge, ki jih ima do svojih prebivalcev na socialnem, kulturnem in izobraževalnem področju (glej tudi Sodišče EU, sodba z dne 27.6.2017, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, točka 50, ECLI:EU:C:2017:496; sodba z dne 11.9.2007, *Schwarz und Gootjes-Schwarz*, C-76/05, točka 39, ECLI:EU:C:2007:492).
  - 19 Čeprav upravno sodišče v zvezi s tem ni navedlo nobenih ugotovitev, je v obravnavani zadevi treba na podlagi revidentkinih navedb šteti, da se obravnavana šola pretežno financira z zasebnimi sredstvi; v zvezi s tem primerom je treba torej potrditi, da gre za opravljanje storitev.
  - 20 To storitev v Avstriji opravlja avstrijsko združenje, storitev tako nima nobenega čezmejnega elementa. Edino opazno čezmejno navezno okoliščino bi bilo mogoče videti le v tem, da je revidentka kot verska skupnost s sedežem v Nemčiji, ki je tam tudi priznana, in ki sama ni ponudnica storitev, po avstrijskem pravu (zakonito) vložila prošnjo za dodelitev subvencije za zasebno šolo, ki jo sama priznava kot konfesionalno. Po mnenju višjega upravnega sodišča je vprašljivo, ali je – z vidika čezmejnega opravljanja storitev – v zvezi s tem primerom sploh podano dejansko stanje, za katerega bi bilo relevantno pravo Unije. Zdi se, da se Sodišče EU o takem primeru še ni izreklo.
  - 21 V zvezi s tem postavlja tudi vprašanje, ali se revidentka kot verska skupnost lahko sklicuje na svobodo opravljanja storitev, da bi dosegla enako obravnavo kot jo

imajo konfesionalne zasebne šole v Avstriji priznanih cerkva in verskih skupnosti, ki ravno ne opravljajo storitev v smislu predstavljene sodne prakse, saj se vsaj pretežno financirajo iz javnih sredstev. Povedano drugače: Ali se lahko revidentka kot verska skupnost sklicuje na svobodo opravljanja storitev, da bi dosegla enako obravnavo kot osebe, ki ne opravljajo storitev?

- 22 Poleg tega je treba presoditi, ali bi bila uporaba prava Unije v obravnavanem položaju v nasprotju s členom 17 PDEU. Obravnavana izobraževalna ustanova je namreč zasebna šola, ki jo verska skupnost priznava kot „konfesionalno“.

Člen 17 PDEU določa, da Unija spoštuje status, ki ga cerkve in verska združenja ali skupnosti uživajo v državah članicah po nacionalnem pravu, in ne posega vanj.

- 23 Ne zdi se nerazumno šteti, da subvencioniranje konfesionalnih zasebnih šol zakonsko priznanih cerkva in verskih skupnosti predstavlja ureditev odnosov med državo članico in cerkvami, verskimi združenji ali verskimi skupnostmi, do katerih je Unija nevtralna (glej v tem smislu stališča generalnega pravobranilca Michala Bobka v njegovih sklepnih predlogih z dne 25. julija 2018 v zadevi *Cresco Investigation GmbH*, C-193/17, točka 24, ECLI:EU:C:2018:614).

- 24 Sodišče EU je v okviru postopkov, ki se nanašajo na enako obravnavanje poklicnih dejavnosti v cerkvah in podobnih organizacijah, že navedlo, da je v členu 17 PDEU sicer izražena nevtralnost Unije v razmerju do tega, kako države članice uredijo svoje odnose s cerkvami in verskimi združenji ali skupnostmi, vendar s tem členom ni mogoče povzročiti izključitve učinkovitega sodnega nadzora nad spoštovanjem meril, navedenih v upoštevni direktivi EU (glej Sodišče EU, sodba z dne 11.9.2018, IR, C-68/17, točka 48, ECLI:EU:C:2018:696; sodba z dne 17.4.2018, *Egenberger*, C-414/16, točka 58, ECLI:EU:C:2018:257). Tudi v zvezi z ureditvijo dopustov na veliki petek je Sodišče EU razsodilo, da posledica člena 17 PDEU ni, da bi bilo različno obravnavanje v nacionalni zakonodaji, v skladu s katero je nekaterim delavcem odobren dela prost dan za praznovanje verskega praznika, izključeno s področja uporabe upoštevne direktive (glej SEU, sodba z dne 22.1.2019, *Cresco Investigation GmbH*, C-193/17, točka 30 in naslednje točke, ECLI:EU:C:2019:43).

- 25 Vendar se na podlagi te sodne prakse in stališč v sklepnih predlogih v zadevi *Cresco Investigation GmbH* (točki 25 in 26) predložitvenemu sodišču zdi razumen zaključek, da tudi če se člen 17 PDEU za dejansko stanje v obravnavani zadevi uporablja, to ne bi pomenilo, da preveritev združljivosti nacionalnih predpisov o subvencioniranju konfesionalnih zasebnih šol s pravom Unije, zlasti z načelom enakosti, ni potrebna.

- 26 Zato bi bilo treba v okviru prvega vprašanja za predhodno odločanje ugotoviti, ali se člen 17 PDEU resnično uporablja za dejansko stanje, kakršno obstaja v obravnavani zadevi, in če je odgovor pritrdilen, kakšne posledice ima to za uporabo prava Unije.

2. Glede vprašanja ovir za svobodno opravljanje storitev (vprašanje 2)

- 27 Člen 56 ES nasprotuje uporabi vsakršnega nacionalnega predpisa, zaradi katerega opravljanje storitev med državami članicami postane težavnejše kot opravljanje storitev izključno znotraj države članice. V členu 56 PDEU je glede na sodno prakso Sodišča namreč določena zahteva, da se odpravijo vse ovire za svobodo opravljanja storitev, ki izhajajo iz tega, da ima izvajalec storitev sedež v drugi državi članici kot tisti, v kateri se storitev opravlja. Omejitve svobode opravljanja storitev so takšni nacionalni ukrepi, ki prepovedujejo, ovirajo ali zmanjšujejo privlačnost izvrševanja te svoboščine (glej Sodišče EU, sodba z dne 22.11.2018, *Vorarlberger Landes- und Hypothekenbank AG*, C-625/17, točki 28 in 29, ECLI:EU:C:2018:939).
- 28 V zvezi s tem se postavlja vprašanje, ali že samo dejstvo, da revidentka kot verska skupnost – v nasprotju z verskimi skupnostmi, priznanimi v Avstriji – ni upravičena do subvencij, predstavlja oviro za svobodno opravljanje storitev, saj bi lahko bilo uresničevanje svobode opravljanja storitev zaradi tega manj privlačno. Za ustanovitev zasebne šole s strani verske skupnosti oziroma za priznanje zasebne šole kot »konfesionalne« s strani verske skupnosti, kadar je ne upravlja verska skupnost sama, ampak združenje, načeloma ni pravnih ovir. Ključna razlika pa je v neobstoju pravice do subvencioniranja, s katerim se financirajo delovna mesta učiteljev, potrebnih za izvajanje učnega načrta.
- 29 Nacionalna ureditev, sprejeta na področju, ki ni harmonizirano na ravni Unije, in ki brez razlikovanja velja za vse osebe ali podjetja, ki opravljajo dejavnost v zadevni državi članici, je kljub svojemu omejevalnemu učinku na svobodo opravljanja storitev lahko upravičena, če temelji na nujnih razlogih v splošnem interesu in če ta interes ni zavarovan z s pravili, ki veljajo za ponudnika storitev v državi članici, v kateri ima sedež, in pod pogojem, da je primerna za uresničitev zastavljenega cilja in ne presega tega, kar je nujno za doseg tega cilja. (Sodišče EU, sodba z dne 11.6.2015, *Berlington Hungary in drugi*, C-98/14, točke 58 in naslednje točke, ECLI:EU:C:2015:386).
- 30 Če bi Sodišče EU štelo, da je avstrijska določba člena 17(1) PrivSchG diskriminatorna, naj se pri preizkusu njene upravičenosti in sorazmernosti upošteva pravno gradivo, povezano s sprejemanjem zakona. V njem je navedeno:
- „Z določbami oddelka IV se uresničuje subvencioniranje konfesionalnih zasebnih šol, ki je bilo že dolgo zahtevano. Kot je bilo navedeno že v uvodnem delu teh pojasnjevalnih opomb, so določbe oddelka IV vsebinsko enake ureditvi v Konkordatu v zvezi s katoliškimi šolami, o katerem se trenutno pogajata Sveti sedež in avstrijska zvezna vlada.

Oddelek IV je razdeljen na pododdelek A ‚Subvencioniranje konfesionalnih zasebnih šol‘ in pododdelek B ‚Subvencioniranje drugih zasebnih šol‘. Pravica do dodelitve subvencij v obsegu, natančneje določenem v členu 18, je priznana zakonsko priznanim cerkvam in verskim skupnostim za njihove konfesionalne

zasebne šole, takšna pravica pa ni predvidena za nekonfesionalne zasebne šole (glej člen 21). Tega različnega obravnavanja konfesionalnih in nekonfesionalnih zasebnih šol ni mogoče šteti za kršitev načela enakosti, ker so javne šole medverske in konfesionalne zasebne šole zato predstavljajo dopolnitev javnega izobraževalnega sistema, ki staršem olajšuje prosto izbiro vzgoje njihovih otrok v skladu z njihovim verskim prepričanjem. Poleg tega za katoliške zasebne šole na podlagi določb Konkordata obstaja tudi mednarodnopravna zaveza Avstrije, da se taka pravica zagotovi. Ob upoštevanju enakega obravnavanja zakonsko priznanih cerkva in verskih skupnosti je treba pravico na enak način zagotoviti tudi drugim zakonsko priznanim cerkvam in verskim skupnostim.“

- 31 V pojasnjevalnih opombah v zvezi s spremembo BekGG z BGBl. I št. 78/2011, glede člena 11, ki se nanaša na priznanje po AnerkennungsG, je navedeno:

„[...] cerkve in verske skupnosti prejemajo posredne državne pomoči, ker s svojim delovanjem prispevajo k blaginji ljudi tudi izven kroga svojih pripadnikov. Ta prispevek je po eni strani nematerialen, na številnih področjih pa tudi zelo oprijemljiv, zlasti na področju dobrodelne dejavnosti, v zdravstvu in izobraževanju. Nematerialni učinki pa se lahko razvijejo le, če je skupina določene velikosti in njeno delovanje ni omejeno na neposredni krog njenih lastnih pripadnikov in če ne koristi le temu krogu. Domneva se, da na nematerialnem področju obstaja pozitiven učinek, ki presega lastno skupnost, ko ima skupnost v zakonu predvideno minimalno število članov.

Člen 11 BekGG določa pogoje za priznanje kot zakonsko priznane cerkve ali verske skupnosti po AnerkennungsG. S pridobitvijo položaja zakonsko priznane cerkve ali verske skupnosti so povezane pravice in dolžnosti, pri čemer je najobsežnejša dolžnost zagotavljanje verskega pouka. Že v členu 5 AnerkennungsG je govora o potrebi po zadostnih sredstvih za zagotavljanje urejenega verskega pouka, zakon torej predpostavlja, da obstaja obveznost zagotavljanja verskega pouka. Ta obveznost danes izhaja zlasti iz naloge, zaupane avstrijski šoli v členu 14(5a) B-VG, da otroke in mlade priuči z upoštevanjem verskih vrednot sprejemati odgovornost zase, za druge, za okolje in za prihodnje generacije. Verski pouk je notranja zadeva cerkva in verskih skupnosti in ga lahko zato v skladu s členom 17 StGG 1867 izvajajo le cerkve in verske skupnosti. Da bi takšen pouk lahko ponudile na najvišji možni ravni, kar prav tako nalaga člen 14(5a) B-VG, je potrebno zadostno število usposobljenih učiteljev. Iz splošnih izkušenj izhaja, da je za zagotavljanje izobraževanja in nadaljnega usposabljanja učiteljev potrebnih vsaj 10 do 20 študentov na študijsko leto, saj sicer študijskih programov za izobraževanje in nadaljnje usposabljanje srednjeročno ni mogoče ponuditi. Če je le desetih absolventov na študijsko leto in se ob upoštevanju drugih poklicnih dejavnosti in odsotnosti zaradi porodniških dopustov predpostavi, da v poklicnem življenju ostanejo 30 let, predstavlja to 300 učiteljev. Polna zaposlitev teh učiteljev glede na trenutno pravno ureditev zahteva 6000 učnih enot na teden. Če predpostavimo, da si vsi želijo le polovično obveznost poučevanja, bi bilo potrebnih 3000 učiteljskih ur tedensko. Tudi za le 3 učence na vsako skupino verskega pouka z eno uro tedensko je potrebnih 9000

učencev v vseh 12 letnikih skupaj, torej 750 učenk ali učencev na letnik. Ob povprečni pričakovani življenjski dobi in zamaknjeni starostni piramidi z nižjo povprečno starostjo kakor v splošni populaciji bi bilo za dolgoročno zagotavljanje verskega pouka potrebnih približno 30.000 do 40.000 pripadnikov. Vrednost 2 promila je torej precej nižja od pravzaprav nujno potrebne in jo je mogoče zagovarjati le, ker lahko predpostavljamo, da so pripadniki manjših veroizpovedi koncentrirani v strnjenih območjih, tako da prihaja do majhne razpršenosti in izobraževalnih ustanov ni potrebno v celoti voditi veroizpovedim samim, ampak je mogoče z medverskim sodelovanjem ali sodelovanjem z javnimi ustanovami doseči sinergijske učinke.

Podoben je položaj na področju zasebnega šolstva. Za vodenje enega srednješolskega razreda sta po mnenju Rechnungshof (računskega sodišča, Avstrija) potrebna [...] 2,5 učitelja. Na podlagi ključa za učiteljsko osebje (en učitelj za vsakih 10 učencev), ki se na podlagi finančnega nadomestila uporablja za srednje šole, je torej potrebnih 25 učencev na srednješolski razred. Pri dveh vzporednih razredih je torej potrebnih 50 učencev na letnik. Ker večinoma niso vsi otroci ene veroizpovedi zbrani na istem mestu, je treba izhajati iz [petkratnika] kot pogoja za celotno območje Avstrije, torej iz 250 za vsako starostno skupino. Ob pričakovani življenjski dobi približno 80 let bi to pomenilo približno 20 000 oseb v vseh letnikih skupaj. Petkratnik pri tem izhaja iz normalne porazdelitve števila učencev. Na Dunaju je na primer 20 % vseh učencev v Avstriji, kar pomeni, da približno 1/5 avstrijskih učencev obiskuje šolo na Dunaju; ob predpostavki, da so otroci verskih skupnosti po zveznih deželah razporejeni približno tako kot prebivalstvo, pridemo do zahteve po 5-kratniku, da je srednjeročno mogoče zagotoviti populacijo učencev vsaj v strnjenih območjih.

[...]“

- 32 Po mnenju predložitvenega sodišča dopolnjevanje javnega izobraževalnega sistema s konfesionalnimi zasebnimi šolami, ki naj staršem olajšujejo prosto izbiro vzgoje njihovih otrok v skladu z njihovim verskim prepričanjem, kar je kot cilj izraženo v pojasnjevalnih opombah zakona, predstavlja nujen razlog v splošnem interesu. Uresničevanju tega cilja služi, da imajo le verske zasebne šole v Avstriji zakonsko priznanih cerkva in verskih skupnosti pravico do subvencioniranja, saj imajo takšne verske zasebne šole zaradi pogojev priznanja (člen 11 BekGG) večje število članov in zato nagovarjajo ustrezno velik delež prebivalstva, ki potencialno izbere te šole, kar omogoča doseganje učinka razširjene ponudbe izobraževanja.
- 33 V okviru preizkusa sorazmernosti je treba preveriti tudi, ali je versko skupnost, ki je priznana v Nemčiji, sorazmerno napotiti k vložitvi vloge za priznanje položaja verske skupnosti v Avstriji. Temu gre s stališča predložitvenega sodišča pritrčiti, ker je treba o potrebnih jamstvih, ki omogočajo nadaljnji obstoj verske skupnosti, presojati v okviru postopka priznanja.

- 34 Postavlja se torej vprašanje, ali je ovira za svobodno opravljanje storitev, če takšna ovira obstaja, zaradi posebnih razlogov morda upravičena in sorazmerna.

DELOVNI DOKUMENT